

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

«TASDIQLAYMAN»

Navoiy davlat pedagogika instituti rektori

B.B.Sobirov

2023 yil "30" 08

Musiqqa akustikasi

O'QUV DASTURI

(Magistratura bo'limi 2-kurs IV semestr uchun)

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	70111301- Musiqqa ta'limi va san'at (Magistr)

Navoiy– 2023

Fan/modul kodi MA2402	O'quv yili 2023-2024	Semestr II	Kreditlar 2	
Fan/modul turi Tanlov fani	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 2	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Musiqqa akustikasi	30	30	60
2.	I. Fanning mazmuni. Fanini o'qitishdan maqsad - talabalarni ovoz rejissyorligining texnik taraqqiyoti, radio va televideniyaedagi musiqiy va boshqa janrdagi texnik va ijodiy ishlarni tashkillashtirish, texnogen san'atining o'ziga xos xususiyatlarini o'zlashtirish, ovoz rejissyorligini video va telefilmlarda qo'llanilishi, ovoz rejissyorligini teatrdagi, estradada va ommaviy tomoshalarni tashkil etishdagi o'rni, turlar va janrlarni o'ziga xos xususiyatlari va tomoshalarda, konsertlarda va "jonli" efrida ishlashning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgatish. Fanni vazifasi - akustikaning barcha bajaradigan funksiyalaridan foydalana olish, kinotasvirga olishga ovoz rejissorining ijodiy tayyorgarligi, ovoz yozish va chiqarish apparatlari, ularning tuzilishi va foydalanish qoidalari, akustikasi jihatdan mukammal bo'lgan, tomoshabin muvaffaqiyatini qozona oladigan san'ati asariga to'g'ri ovoz bera olishni o'rgatish, tasviriy imkoniyatlardan xabardor etish, ovoz rejissyorining texnik va ijodiy tomonlari haqida mukammal ta'lim berish, ovoz yozish texnologiyasi tarixi va nazariyasi, qolaversa, ovoz chiqarish texnikasi haqida ma'lumot berishdan iborat.			

II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Akustika tushunchasi

Akustika tushunchasi. Tovush qanday paydo bo'ladi? Geometrik akustika. Yassi to'lqinlar. Dumaloq to'lqin.

2-mavzu. Real tovush tarqatuvchilarning to'lqinli hususiyatlari

Tarqalish makonining to'lqin hususiyatlariga ta'sir etishi. To'lqinlarning fazaviy hususiyatlari. Nochiziq akustika nazariyasi haqida. Tovush to'lqinlarining o'ziga hos hususiyatlari.

3-mavzu. Tovush

Tovushning fizik hususiyati. Tovush tebranishlarining obyektiv hususiyatlari va ularning ta'sirida tinglovchida vujudga keladigan subyektiv eshitish hissi orasidagi psixo-akustik bog'liqlikni o'rganadi.

4-mavzu. Odam eshitishi

Eshitish organing tuzilish. Tovushlarni qabul qilish diapozoni. Ultratovush-infratovush.

5-mavzu. Eshitishning dinamik diapazoni

Eshitish chegarasi. Og'riq chegarasi. Dinamik diapazoni. Eshitish balanligi. Fletcher-Menson egri chiziqlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Akustika tushunchasi.
2. Real tovush tarqatuvchilarning to'lqinli xususiyatlari.
3. Tovush tebranishlari va to'lqinlar.
4. Odam eshitishi.
5. Eshitishning dinamik diapazoni.
6. Ovozlarni makoniy idrok etish.

7. Murakkab tovushlarni eshitish.
8. Eshitishni seza bilishning vaqt tavsiflari.
9. Eshitishning dinamik ko'lami.
10. Ovoz tebranishlarini tovlanishi va tembr.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlari hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari hamda mavzularini o'rganish;

- tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;

- maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;

- talabaning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;

- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;

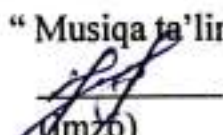
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ovozlarni makoniy idrok etish.
2. Murakkab tovushlarni eshitish.
3. Eshitishni seza bilishning vaqt tavsiflari.
4. Eshitishning dinamik ko'lami.
5. Ovoz tebranishlarini tovlanishi va tembr.
6. Ovozlarni makoniy idrok etish.
7. Murakkab tovushlarni eshitish.
8. Eshitishni seza bilishning vaqt tavsiflari.
9. Eshitishning dinamik ko'lami.
10. Ovoz tebranishlarini tovlanishi va tembr.

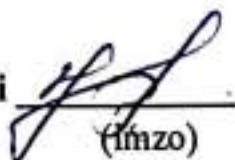
3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

	- kino, televideniye, radio va ovoz yozish studiyalaridagi tovush xususiyatlari, umumiy akustika, xona va turli ovoz studiyalar, konsert saxnalari tuzilishi, maydonlar akustikasi <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; - ovoz rejissyorligi akustikasi asoslari nazariy masalalari, tovushning fizik xossalari, tebranishlar (<i>chastota</i>)larning tovush diapazonini, eshitishning dinamik diapazonini, tovush signalini uzatish meyorini, mikrofonlarni, ularning asosiy texnik xususiyatlarini, akustika va uning turlari, absorbentlarni <i>bilimlarga ega bo'lishi</i>; • tovushni makonda his etish, real tovushni eshitish va unga to'g'ri baho berish, yopiq xonadagi tovush xususiyatlarini aniqlash, tovushning amplituda-chastotaviy xususiyatlarini o'zgartirish, mikrofonlardan foydalanish, akustik muhit yaratish, turli nooddiy akustik xolatlariga moslashish, fazaviy o'zgarishlarni his qilish va ularni bartaraf etish, musiqiy cholg'ularni ajrata olish, absorbentlardan foydalanish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: - interfaol aqliy hujum; - mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar; - guruhlarda ishlash; - taqdimotlarni qilish.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Akustika asoslari fanidan amaliy, ijodiy ishlardagi akustik muhitni yaratish, tahlil qilish, uning musiqiy va shovqinli bezagiga ahamiyat berish, joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish hamda belgilangan muddatda topshirish.
6.	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1. Musiqiy akustika S.M.Begmatov, Ma'ruzalar matni, Toshkent 2008 y. 2. Акустичекне основы звукорежиссуры, В.Н.Гущин, Р.С.Умарходжаев, М.З.Насыров, o'quv-metodik qo'llanma, Toshkent 2008 y.

	Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Акустичекие основы звуорежиссуры, В.Н.Гушин, М.З.Насыров, Toshkent 2004 у. 2. "Живой звук", Питер Бьюнк, monografiya, Toshkent 1998 у. 3. Оборудование студий и системы звукозаписи, В.Н.Гушин, М.З.Насыров, o'quv-metodik qo'llanma, Toshkent 2008 у. Axborot manbalari: 1. http://www.edu.uz 2. http://www.uzedu.uz 3. http://www.gov.uz
7.	Navoiy davlat pedagogika instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2023 yil "30" avgustdagi qarori bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar va dastur mualliflari: "Musiqqa ta'limi" kafedrasi dotsent v.b. Umurzoqov B.N. (imzo)
9.	Taqrizchilar: S.Saidiy- NDPI, "Musiqqa ta'limi" kafedrasi professori s.f.n. F.Nurullayev-BuxDPI "Musiqqa va tasviriy san'at" kafedrasi dotsenti.p.f.f.d. (PhD)

Kafedra mudiri

(imzo)

Umurzoqov B.N.

№ 5-60/50

